

พระราชบัญญัติ
การกักเรือ พ.ศ. 2534

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2534
เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
ว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกักเรือ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติ
บัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. 2534”

มาตรา 2¹ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เรือ” หมายความว่า เรือเดินทะเลที่ใช้ในการขนส่งของหรือคนโดยสารทางทะเลระหว่าง
ประเทศ

“สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ” หมายความว่า สิทธิเรียกร้องอันเกิดจาก

(ก) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุมาจากเรือหรือการ
ดำเนินงานของเรือ

(ข) การช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล

(ค) สัญญาเกี่ยวกับการใช้ เช่า เช่าซื้อ หรือยืมเรือ การให้บริการบรรทุก หรือสัญญาอื่นทำนอง
เดียวกัน

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108/ตอนที่ 196/ฉบับพิเศษ หน้า 12/11 พฤศจิกายน 2534

(ง) สัญญาเกี่ยวกับการรับขนของทางทะเลที่มีการออกใบตราส่ง

(จ) การเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ในกรณีที่เจ้าของเรือ ผู้ขนส่งและเจ้าของของที่บรรทุกมาในเรือนั้น มีหน้าที่ต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่เจ้าของทรัพย์สินที่สูญหาย หรือเสียหายจากการกระทำโดยเจตนาด้วยความจำเป็นตามสมควรเพื่อความปลอดภัยร่วมกันของเรือและของที่บรรทุกมาในเรือนั้น หรือต้องชดเชยค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปด้วยความจำเป็นเป็นกรณีพิเศษเพื่อประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายหรือเพื่อความปลอดภัยร่วมกันของเรือและของที่บรรทุกมาในเรือนั้น ทั้งนี้ เมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือสัญญาระหว่างคู่กรณีกำหนดความรับผิดชอบในเรื่องนี้ไว้

(ฉ) การสูญหายหรือเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินที่บรรทุกมาในเรือ

(ช) การให้บริการลากจูงเรือไม่ว่าโดยวิธีใด

(ซ) การให้บริการนำร่อง

(ณ) การจัดหาของหรือวัสดุใด ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของเรือ หรือการซ่อมบำรุงเรือ

(ญ) การต่อ ซ่อม หรือจัดเครื่องบริภัณฑ์ให้แก่เรือ หรือค่าธรรมเนียมการใช้เรือ

(ฎ) การให้บริการของท่าเรือ หรือค่าภาระหรือค่าบริการในการใช้ท่าเรือ

(ฏ) ค่าจ้างขนของลงเรือหรือขึ้นจากเรือ

(ฐ) ค่าจ้างนายเรือหรือคนประจำเรือ

(ฑ) ค่าใช้จ่ายของเรือที่นายเรือ ผู้เช่าเรือ ตัวแทน หรือผู้ส่งของได้ทตรงจ่ายไปแทนเจ้าของเรือ

หรือผู้ครอบครองเรือ

(ฒ) ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในตัวเรือ

(ณ) ข้อพิพาทระหว่างเจ้าของรวมเกี่ยวกับการครอบครอง การใช้เรือ หรือรายได้จากเรือ

(ด) การจำนองเรือ

“เจ้าหนี้” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลแพ่ง ศาลแพ่งธนบุรี และศาลจังหวัด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ภายใต้บังคับมาตรา 5 และมาตรา 6 ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าลูกหนี้จะมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรหรือไม่ก็ตาม เจ้าหนี้ซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรอาจขอให้ศาลสั่งกักเรือลำหนึ่งลำใดที่เป็นของลูกหนี้หรือลูกหนี้เป็นผู้ครอบครอง เพื่อให้เพียงพอที่จะเป็นประกันการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือนั้นได้ โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลที่เรือซึ่งเจ้าหนี้ขอให้สั่งกักอยู่หรือจะเข้ามาอยู่ในเขตศาล

มาตรา 5 เจ้าหนี้อาจขอให้ศาลสั่งกักเรือที่ลูกหนี้เป็นผู้ครอบครองแต่ไม่ได้เป็นของลูกหนี้ได้ ถ้าเหตุแห่งสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือเกิดจากเรือหรือธุรกิจของเรือนั้นและลูกหนี้เป็นผู้ครอบครองเรือนั้นทั้งในเวลาที่เกิดสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือและในเวลาที่ยกขอให้ศาลสั่งกักเรือ

มาตรา 6 ในกรณีที่สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในตัวเรือ ข้อพิพาทระหว่างเจ้าของรวมเกี่ยวกับการครอบครองเรือ การใช้เรือ หรือรายได้จากเรือ หรือข้อพิพาทเกี่ยวกับการจำนองเรือ เจ้าหนี้จะขอให้ศาลสั่งกักเรือลำอื่นที่เป็นของลูกหนี้หรือลูกหนี้เป็นผู้ครอบครองนอกจากเรือลำที่เกี่ยวกับข้อพิพาทนั้นไม่ได้

มาตรา 7 คำร้องขอให้กักเรือให้ทำเป็นคำร้องฝ่ายเดียว

คำร้องขอให้กักเรือต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ หนี้ที่จะใช้สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ และอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อเจ้าหนี้ ชื่อลูกหนี้ ชื่อเรือ หมายเลขทะเบียนเรือ ขนาดเรือ สัญชาติ และเมืองท่าขึ้นทะเบียนเรือ ชื่อนายเรือหรือผู้ควบคุมเรือหากทราบ และท่าเลหรือถิ่นที่ทอดจอดเรือ

มาตรา 8 เมื่อได้รับคำร้องขอให้กักเรือ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวเป็นการด่วน

ถ้าเป็นที่พอใจจากพยานหลักฐานที่เจ้าหนี้นำมาสืบว่าสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือที่ยกขึ้นอ้างเป็นเหตุในการขอให้กักเรือนั้นมีมูล และในกรณีที่เรือที่เจ้าหนี้ขอให้ศาลสั่งกักก็ได้อยู่ในราชอาณาจักรในเวลาที่ยื่นคำร้อง เจ้าหนี้ได้แสดงให้เห็นเป็นที่พอใจศาลว่าเรือนั้นจะเข้ามาในราชอาณาจักรและจะเข้ามาอยู่ในเขตศาล ให้ศาลสั่งกักเรือนั้น

ในการสั่งกักเรือตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่ลูกหนี้ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ศาลจะสั่งให้เจ้าหนี้นำหลักประกันตามที่ศาลเห็นสมควรมาวางต่อศาลก่อนการบังคับตามคำสั่งกักเรือ เพื่อเป็นประกันความเสียหายเนื่องจากการกักเรือ ซึ่งเจ้าหนี้อาจต้องรับผิดชอบลูกหนี้ก็ได้ แต่ในกรณีที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ให้ศาลสั่งให้เจ้าหนี้นำหลักประกันมาวางต่อศาลก่อนการบังคับตามคำสั่งกักเรือทุกกรณี เว้นแต่เจ้าหนี้จะแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจศาลว่า ทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ที่อยู่ในราชอาณาจักรมีไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้

คำสั่งกักเรือตามวรรคสอง ให้ศาลกำหนดหลักประกันที่ลูกหนี้หรือบุคคลตามมาตรา 22 จะต้องวางต่อศาลเพื่อขอให้ปล่อยเรือนั้นไว้ด้วย

คำสั่งกักเรือตามมาตรา 21 ให้เป็นที่สุด

มาตรา 9 ในการบังคับตามคำสั่งกักเรือ ให้ศาลออกหมายกักเรือส่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการต่อไปเป็นการด่วน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนั้น ดำเนินการตามหมายกักเรือได้ทั่วราชอาณาจักร หมายกักเรือตามวรรคหนึ่ง ให้ทำตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา 10 ก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการกักเรือ ให้เจ้าหนี้ชำระค่าธรรมเนียมกักเรือในอัตราร้อยละหนึ่งของหนี้ที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ แต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ในกรณีเจ้าหนี้ฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือ ให้หักค่าธรรมเนียมกักเรือตามวรรคหนึ่งจากค่าขึ้นศาลที่เจ้าหนี้จะต้องเสียในคดีนั้นด้วย และให้ถือว่าค่าธรรมเนียมกักเรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าฤชาธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสำหรับคดีนั้น

มาตรา 11 เมื่อได้รับหมายกักเรือจากศาล ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งโดยทางโทรศัพท์ โทรเลข โทรพิมพ์ หรือวิธีการอื่น ให้เจ้าหนี้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปล่อยเรือออกจากท่าทราบโดยพลันว่าศาลได้สั่งกักเรือลำนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานบังคับคดีตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหนี้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปล่อยเรือออกจากท่าระงับการปล่อยเรือนั้นออกจากท่า เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 12 ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งเป็นอย่างอื่น

มาตรา 12 เมื่อได้รับหมายกักเรือจากศาล ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหน้าที่

- (1) ส่งหมายกักเรือให้นายเรือหรือผู้ควบคุมเรือลงลายมือชื่อรับไว้ในใบรับเป็นหลักฐาน
- (2) ปิดหมายกักเรือไว้ ณ ที่แลเห็นได้ง่ายในเรือ
- (3) ดำเนินการอย่างอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุผลตามหมายกักเรือ และ
- (4) แจ้งเป็นหนังสือให้สถานกงสุลของประเทศที่เรือนั้นมีสัญชาติทราบถึงการกักเรือ

ในการส่งหมายกักเรือตาม (1) ถ้านายเรือหรือผู้ควบคุมเรือปฏิเสธไม่ยอมลงลายมือชื่อรับหมายกักเรือจากเจ้าพนักงานบังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดีชอบที่จะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือตำรวจไปด้วยเพื่อเป็นพยาน และถ้านายเรือหรือผู้ควบคุมเรือยังคงปฏิเสธไม่ยอมลงลายมือชื่อรับอีกก็ให้วางหมายกักเรือไว้ ณ ที่นั้น และให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับหมายกักเรือนั้นแล้ว

ในกรณีที่ไม่สามารถส่งหมายกักเรือนั้นได้ตามความใน (1) หรือวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายกักเรือไว้ ณ ที่แลเห็นได้ง่ายในเรือ และให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับหมายกักเรือนั้นแล้ว

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำรายงานการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ และส่งต่อศาลเพื่อรวมไว้ในสำนวนความต่อไป

มาตรา 13 ในการบังคับตามหมายกักเรือ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยอนุโลม และให้มีอำนาจสั่งให้นายเรือ ผู้ควบคุมเรือ คนประจำเรือ และบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้อง กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้บรรลุผลตามหมายกักเรือ ถ้าบุคคลเช่นนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีร้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือตำรวจเพื่อให้สามารถดำเนินการตามคำสั่งได้ และในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือตำรวจมีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลเช่นนั้นไว้เท่าที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี

ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีร้องขอหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้นายเรือทอดจอดเรือ ณ ที่ปลอดภัย หรือดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้บรรลุผลตามหมายกักเรือได้ แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นอุปสรรคในการขนของลงเรือหรือขึ้นจากเรือ

มาตรา 14 ให้เจ้าหนี้มีหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานบังคับคดีและทดรองค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่จำเป็นต้องจ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีตามมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 และมาตรา 26

ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมช่วยเหลือหรือไม่ยอมทดรองค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง และการไม่ช่วยเหลือหรือไม่ทดรองค่าใช้จ่ายเช่นนั้นทำให้เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีร้องขอการปฏิบัติหน้าที่ไว้และรายงานให้ศาลที่มีคำสั่งกักเรือทราบโดยด่วน

เมื่อได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานบังคับคดีตามวรรคสอง ให้ศาลมีคำสั่ง ดังนี้

(1) ในกรณีที่ยังมีได้ปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) ให้งดการบังคับตามคำสั่งกักเรือไว้ จนกว่าเจ้าหนี้จะช่วยเหลือและทดรองค่าใช้จ่ายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามวันทำการ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าเจ้าหนี้ยังไม่ยอมช่วยเหลือและทดรองค่าใช้จ่าย ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้เจ้าหนี้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปล่อยเรือออกจากท่าทราบเพื่อให้ยกเลิกการระงับการปล่อยเรือตามมาตรา 11 วรรคสอง โดยให้นำความในมาตรา 26 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(2) ในกรณีที่ได้ปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) แล้ว ให้เจ้าหนี้ให้ความช่วยเหลือและทดรองค่าใช้จ่าย โดยแสดงความจำนงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามวันทำการ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้ศาลสั่งปล่อยเรือหรือคืนหลักประกันที่วางไว้ตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 แล้วแต่กรณี

คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา 15 ความรับผิดชอบต่อเจ้าของเรือ นายเรือ ผู้ควบคุมเรือ คนประจำเรือ หรือต่อบุคคลภายนอก เพื่อความเสียหาย ถ้าหากมี อันเกิดจากการกักเรือ ย่อมไม่ตกแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ตกแก่เจ้าหนี้ เว้นแต่เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 16 หมายกักเรือให้ใช้บังคับได้ทั่วราชอาณาจักรจนกว่าจะสิ้นอายุความฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือนั้น

มาตรา 17 เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา 12 (1) และ (2) แล้ว

(1) ให้การกักเรือตามคำสั่งกักเรือมีผลใช้บังคับจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และ

(2) การก่อให้เกิด โอน หรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในตัวเรือ หรือสิทธิครอบครองเรือระหว่างที่การกักเรือตามคำสั่งกักเรือมีผลใช้บังคับจะใช้ยันแก่เจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีมิได้

มาตรา 18 เรือที่ถูกกักตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินอันเจ้าพนักงานได้ยึดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา 19 ถ้าลูกหนี้นำเงินมาวางศาลเต็มจำนวนที่กำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือตามมาตรา 8 วรรคสี่ โดยยอมรับผิดชอบ ให้การกักเรือตามคำสั่งกักเรือเป็นอันสิ้นสุดลง และให้ศาลสั่งปล่อยเรือที่กักไว้โดยพลัน

ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าได้มีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้เจ้าหนี้ชนะคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือที่ระบุไว้ในคำร้องขอให้กักเรือ

มาตรา 20 ในกรณีที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ถ้าลูกหนี้นำเงินมาวางศาลเต็มจำนวนที่กำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือตามมาตรา 8 วรรคสี่ โดยไม่ยอมรับผิดชอบ ให้การกักเรือตามคำสั่งกักเรือเป็นอันสิ้นสุดลง และให้ศาลสั่งปล่อยเรือที่กักไว้โดยพลัน

มาตรา 21 ลูกหนี้ซึ่งไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรอาจขอให้ศาลที่สั่งกักเรือปล่อยเรือนั้นโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาล พร้อมทั้งวางหลักประกันตามที่ศาลกำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

ลูกหนี้จะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือหรือโดยทางโทรเลขหรือโทรพิมพ์ให้บุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเป็นตัวแทนในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยเรือก็ได้

ให้ลูกหนี้ตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเป็นตัวแทนเพื่อรับคำคู่ความและเอกสารในการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยจะทำเป็นหนังสือหรือโดยทางโทรเลขหรือโทรพิมพ์ก็ได้

ในกรณีที่ตัวแทนตามวรรคสองเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาล ถ้าลูกหนี้ไม่ได้ตั้งตัวแทนตามวรรคสามไว้ให้ถือว่าผู้ยื่นคำร้องนั้นเป็นตัวแทนตามวรรคสามด้วย

ให้ตัวแทนตามวรรคสองและวรรคสาม ให้ถ้อยคำสาบานต่อศาลว่าตนได้รับมอบอำนาจจากลูกหนี้จริง และมีให้นำมาตรา 47 วรรคสองและวรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การตั้งตัวแทนดังกล่าว

มาตรา 22 บุคคลอื่นซึ่งได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการที่เรือถูกกักอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ปล่อยเรือได้โดยวางหลักประกันในนามของลูกหนี้ และให้ถือว่าบรรดาการกระทำที่ผู้ยื่นคำร้องนั้นจำเป็นต้องกระทำให้ในการขอให้ศาลปล่อยเรือเป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของลูกหนี้

บุคคลตามวรรคหนึ่งจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือหรือโดยทางโทรเลขหรือโทรพิมพ์ให้บุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเป็นตัวแทนในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยเรือก็ได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยเรือโดยลูกหนี้ไม่ได้ตั้งตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสามไว้ ให้ถือว่าผู้ยื่นคำร้องนั้นเป็นตัวแทนเพื่อรับคำคู่ความและเอกสารในการดำเนินกระบวนการพิจารณา และถ้าผู้ยื่นคำร้องมิได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ให้ตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเพื่อรับคำคู่ความและเอกสารแทนลูกหนี้โดยจะทำเป็นหนังสือหรือโดยทางโทรเลขหรือโทรพิมพ์ก็ได้

ให้ตัวแทนตามวรรคสองและวรรคสาม ให้ถ้อยคำสาบานต่อศาลว่าตนได้รับมอบอำนาจจากบุคคลตามวรรคหนึ่งจริง และมีให้นำมาตรา 47 วรรคสองและวรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การตั้งตัวแทนดังกล่าว

มาตรา 23 ในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยเรือ นอกจากต้องวางหลักประกันตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แล้ว

(1) ในกรณีที่ลูกหนี้ซึ่งมิได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเป็นผู้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง ต้องแนบหลักฐานการตั้งตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสาม ไปพร้อมกับคำร้อง

(2) ในกรณีที่ตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสอง ของลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้อง ต้องแนบหลักฐานการตั้งตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสอง ไปพร้อมกับคำร้อง

(3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 22 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ยื่นคำร้อง ถ้าผู้ยื่นคำร้องนั้นมิได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรและไม่ได้แนบหลักฐานการตั้งตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสาม ของลูกหนี้ ต้องแนบหลักฐานการตั้งตัวแทนตามมาตรา 22 วรรคสาม ไปพร้อมกับคำร้อง

ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับพิจารณาคำร้องนั้น

มาตรา 24 คำร้องขอให้ปล่อยเรือให้ทำเป็นคำร้องฝ่ายเดียว

มาตรา 25 นอกจากกรณีตามมาตรา 19 และมาตรา 20 ศาลมีอำนาจสั่งให้ปล่อยเรือได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยเรือ

(2) เจ้าหนี้มีได้ฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2)

(3) เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยเรือตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 และศาลได้พิจารณาเป็นที่พอใจว่าหลักประกันที่ผู้ยื่นคำร้องวางต่อศาลมีมูลค่าหรือราคาไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือ หรือในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอวางหลักประกันน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือโดยได้แสดงเหตุผลไว้ในคำร้อง เมื่อศาลได้ส่งสำเนาคำร้องให้เจ้าหนี้ทราบเพื่อคัดค้านภายในเวลาที่ศาลกำหนด แต่เจ้าหนี้ไม่คัดค้านภายในเวลาที่ศาลกำหนดนั้น หรือเมื่อศาลได้พิจารณาคัดค้านของเจ้าหนี้แล้วเห็นว่าสมควรลดหลักประกันที่กำหนดไว้ในคำสั่งกักเรือ และศาลได้สั่งให้ผู้ยื่นคำร้องวางหลักประกันตามที่เห็นสมควร และได้มีการวางหลักประกันนั้นแล้ว

คำสั่งปล่อยเรือตามมาตรานี้ให้เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา 26 เมื่อศาลได้มีคำสั่งปล่อยเรือตามมาตรา 25 แล้ว ให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหน้าที่

(1) แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ทราบ แล้วแต่กรณี

(2) แจ้งเป็นหนังสือให้สถานกงสุลของประเทศที่เรือนั้นมีสัญชาติทราบ และ

(3) แจ้งโดยทางโทรศัพท์ โทรเลข โทรพิมพ์ หรือวิธีการอื่น ให้เจ้าหนี้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปล่อยเรือออกจากท่าทราบโดยพลันว่าศาลได้มีคำสั่งปล่อยเรือนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานบังคับคดีตาม (3) ให้เจ้าหนี้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปล่อยเรือออกจากท่าดำเนินการปล่อยเรือนั้นโดยไม่ชักช้า

มาตรา 27 ให้ศาลส่งคืนหลักประกันที่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลตามมาตรา 22 วางไว้ต่อศาลเมื่อ

(1) เจ้าหนี้มีได้ฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) และลูกหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนหลักประกันของตนเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันดังกล่าว

(2) ลูกหนี้มีได้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายอันเป็นผลจากการที่เจ้าหนี้ขอให้ส่งกักเรือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) และเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนหลักประกันของตนเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันดังกล่าว

(3) เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนหลักประกันของตนไม่ว่าในเวลาใด ๆ และคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่คัดค้าน

(4) ในกรณีที่มีการวางหลักประกันตามมาตรา 22

(ก) เจ้าหนี้มีได้ฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) และบุคคลตามมาตรา 22 ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนหลักประกันของตนเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันดังกล่าว

(ข) เจ้าหนี้หรือบุคคลตามมาตรา 22 ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนหลักประกันของตนไม่ว่าในเวลาใด ๆ และเจ้าหนี้หรือบุคคลตามมาตรา 22 แล้วแต่กรณี ไม่คัดค้าน

มาตรา 28 เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ปิดหมายกักเรือตามมาตรา 12 (2) แล้ว เจ้าหนี้จะฟ้องคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือต่อศาลดังต่อไปนี้ก็ได้ คือ

(1) ศาลที่ส่งกักเรือ

(2) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งมีใช้ศาลตาม (1) แต่ศาลจะรับฟ้องไว้พิจารณาต่อเมื่อเจ้าหนี้ได้ยื่นคำร้องแสดงให้เป็นที่พอใจว่าการพิจารณาคดีในศาลนั้นจะเป็นการสะดวก

มาตรา 29 เมื่อลูกหนี้ซึ่งมิได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรถูกฟ้องคดีแล้ว และยังไม่ได้ตั้งทนายความไว้ การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใดให้แก่จำเลย ถ้าไม่สามารถส่งในราชอาณาจักรได้ ให้เจ้าพนักงานศาลปฏิบัติดังนี้

(1) ถ้ามีตัวแทนตามมาตรา 21 วรรคสาม ให้ส่งแก่ตัวแทนดังกล่าว

(2) ถ้าเป็นกรณีตามมาตรา 22 วรรคสาม ให้ส่งแก่ผู้ยื่นคำร้องหรือบุคคลซึ่งผู้ยื่นคำร้องตั้งไว้เพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสาร แล้วแต่กรณี

(3) ถ้าไม่มีตัวแทนตาม (1) และไม่เป็นกรณีตาม (2) ให้ส่งแก่นายเรือหรือผู้ควบคุมเรือนั้น ที่เรือหรือ ณ ที่อยู่ของบุคคลดังกล่าวในราชอาณาจักร

ในกรณีที่ไม่สามารถส่งคำคู่ความหรือเอกสารให้แก่บุคคลตาม (1) หรือ (2) ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ ศาลอาจสั่งให้ปิดคำคู่ความ หรือเอกสารไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำราชการของบุคคลดังกล่าว หรือในกรณีที่ไม่สามารถส่งคำคู่ความหรือเอกสารให้แก่บุคคลตาม (3) ได้ ศาลอาจสั่งให้ปิดคำคู่ความหรือเอกสารไว้ ณ ที่แลเห็นได้ง่ายในเรือ ในกรณีเช่นนี้มีให้นามตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

เมื่อได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าจำเลยได้รับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นเมื่อระยะเวลาสิบห้าวันได้ล่วงพ้นไปแล้วนับแต่วันที่ได้อำนาจหรือปิดคำคู่ความ หรือเอกสารนั้น

มาตรา 30 ในกรณีที่สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือเกิดจากความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ ที่มีสาเหตุมาจากเรือหรือการดำเนินงานของเรือ เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะรับดำเนินคดีตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรือดังกล่าวแทนเจ้าหนี้ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้กักเรือแทนเจ้าหนี้และให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมกักเรือตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากเรือเดินทะเลที่ให้บริการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศประมาณกว่าร้อยละ 90 เป็นเรือต่างชาติ ซึ่งเจ้าของเรือและผู้ดำเนินงานของเรือเหล่านี้ส่วนมากไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร เมื่อเกิดกรณีที่เจ้าของเรือหรือผู้ดำเนินงานต้องรับผิดชอบแพ่งต่อบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบตามสัญญา ความรับผิดชอบเพื่อละเมิด หรือความรับผิดชอบโดยผลแห่งกฎหมาย บุคคลดังกล่าวก็ไม่สามารถดำเนินการให้เจ้าของเรือหรือผู้ดำเนินงานชำระหนี้หรือชดเชยค่าเสียหายให้แก่ตนได้ เนื่องจากเจ้าของเรือหรือผู้ดำเนินงานไม่มีทรัพย์สินอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งหากนำคดีขึ้นสู่ศาลก็ไม่เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ประกอบกับพฤติการณ์ทำนองเดียวกันนี้ เจ้าหนี้ในต่างประเทศสามารถฟ้องร้องเจ้าของเรือไทยหรือผู้ดำเนินงานต่อศาลในประเทศของตนได้ สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกักเรือ ให้อำนาจศาลสั่งกักเรือที่

เป็นของลูกหนี้ หรือลูกหนี้เป็นผู้ครอบครองเพื่อให้เพียงพอที่จะเป็นประกันการชำระหนี้อันมีมูลมาจากสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเรื่อนั้นได้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในราชอาณาจักรไม่ให้เสียเปรียบเจ้าของเรือหรือผู้ดำเนินงานต่างชาติโดยไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้